

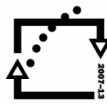
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

ZÁPADOČESKÁ
UNIVERZITA
V PLZNI

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt CZ.1.07/2.2.00/15.0383
Inovace studijního oboru Dopravní a manipulační technika
s ohledem na potřeby trhu práce

Materiály nekovové

Část 1.8 – Stealitová keramika

Doprovodný učební text k předmětu
KMM/MN – Materiály nekovové

doc.Ing.Petr Duchecký, CSc.

2013

STEATITOVÁ KERAMIKA

Steatitová keramika obsahuje ve výrobní směsi kromě vysokého obsahu přírodního mastku (talku) také pórovinový jíl a tavivo. Určitý podíl mastku je předem kalcinován na teploty cca 1300 až 1350 °C. Jako tavivo se používá přírodní živec nebo tzv. bezalkalické tavivo, kterým je v tomto případě uhličitan barnatý BaCO_3 , ev. s přísadkou uhličitanu vápenatého CaCO_3 nebo podvojného uhličitanu vápenato-hořečnatého $\text{CaMg}(\text{CO}_3)_2$

Steatitová keramika, tzv. steatit, je pro svoje mechanické a elektrické vlastnosti používána jako konstrukční izolační materiál. Náročnější varianta tohoto materiálu, která se vyznačuje nízkými dielektrickými ztrátami, se nazývá stealit. Příklad surovinového složení obou základních druhů steatitové keramiky je uveden v tab. 5.6 – I.

Tabulka 5.6. -I: Příklad surovinového složení steatitová keramiky

Surovina	Obsah (hmotnost v %)	
	steatit	stealit
mastek	15 - 25	20 - 40
Kalcinovaný mastek	50 - 55	40 - 60
jíl	2 - 15	2 - 15
živec	5 - 10	-
uhličitan barnatý *	-	8 - 10

Poznámka: * jako přísada může být použit také uhličitan Vápenatý, nebo podvojný uhličitan vápenato-hořečnatý (čistý přírodn dolomit)

Tabulka 5.6 -III: Vlastnosti pórovité a slinuté forsteritové keramiky

Vlastnost	Symbol	Jednotky	Forsterit pórovitý	Forsterit hutný
Otevřená pórovitost	Pa	obj. %	30	0
objemová hmotnost	ρ_a	gcm^{-3}	1,9	2,8
pevnost v ohybu	R_f	MPa	35	140
koeficient délkové teplotní roztažnosti	$\alpha_{30-300^\circ\text{C}} \cdot 10^{-6}$	K^{-1}	8 - 10	9 - 11
odolnost proti teplotním šokům	ΔT	K	-	80
ztrátový činitel	$\text{tg } \nu \cdot 10^{-3}$	-	-	1,5
vnitřní rezistivita	ρ_{v20}	Ωm	-	10^{11}
vnitřní rezistivita	ρ_{v600}	Ωm	10^5	10^5
poměrná permitivita	ϵ_r	-	-	7
elektrická pevnost	E_d	kVmm^{-1}	-	20
tepelná vodivost	$\alpha_{30-100^\circ\text{C}}$		1,4 - 2	3 - 4

Forsteritová keramika se vzhledem ke svým vlastnostem, viz tab. 5.6 - III, používá v elektrotechnice tam, kde je třeba spojit keramiku s kovem. Vyznačuje se zejména vysokým koeficientem délkové teplotní roztažnosti, který se blíží kovům.

Cordieritová keramika vyniká především svým nízkým koeficientem délkové teplotní v roztažnosti a tedy i vysokou odolností proti náhlým změnám teploty. Široké uplatnění nachází v elektrotechnických aplikacích. Jsou to např. zhášecí komory stykačů, nosiče topných drátů, tělesa infrazářičů a pod. Cordieritová keramika se také plně osvědčila jako materiál nosičů katalyzátorů výfukových plynů spalovacích motorů. V tab. 5.6 - IV jsou uvedeny některé vlastnosti cordieritové keramiky.

Tabulka 5.6 - IV: Vlastnosti cordieritové keramiky

Vlastnost	Symbol	Jednotky	Cordierit
otevřená pórovitost	P a	obj. %	20
objemová hmotnost	ρ_a	gcm ⁻³	1,9
pevnost v ohybu	R_f	MPa	30
koeficient délkové teplotní roztažnosti	$\alpha_{30-100^\circ\text{C}} \cdot 10^{-6}$	K ⁻¹	1,5 - 3,5
koeficient délkové teplotní roztažnosti	$\alpha_{30-600^\circ\text{C}} \cdot 10^{-6}$	K ⁻¹	2 - 4
Odolnost proti teplotním šokům	ΔT	K	300

Hlavní krystalová fáze:

ENSTATIT $\text{MgO} \cdot \text{SiO}_2$
 FOSTERIT $2\text{MgO} \cdot \text{SiO}_2 = \text{Mg}_2\text{SiO}_4$
 KORDIERIT $2\text{MgO} \cdot 2\text{Al}_2\text{O}_3 \cdot 5\text{SiO}_2$